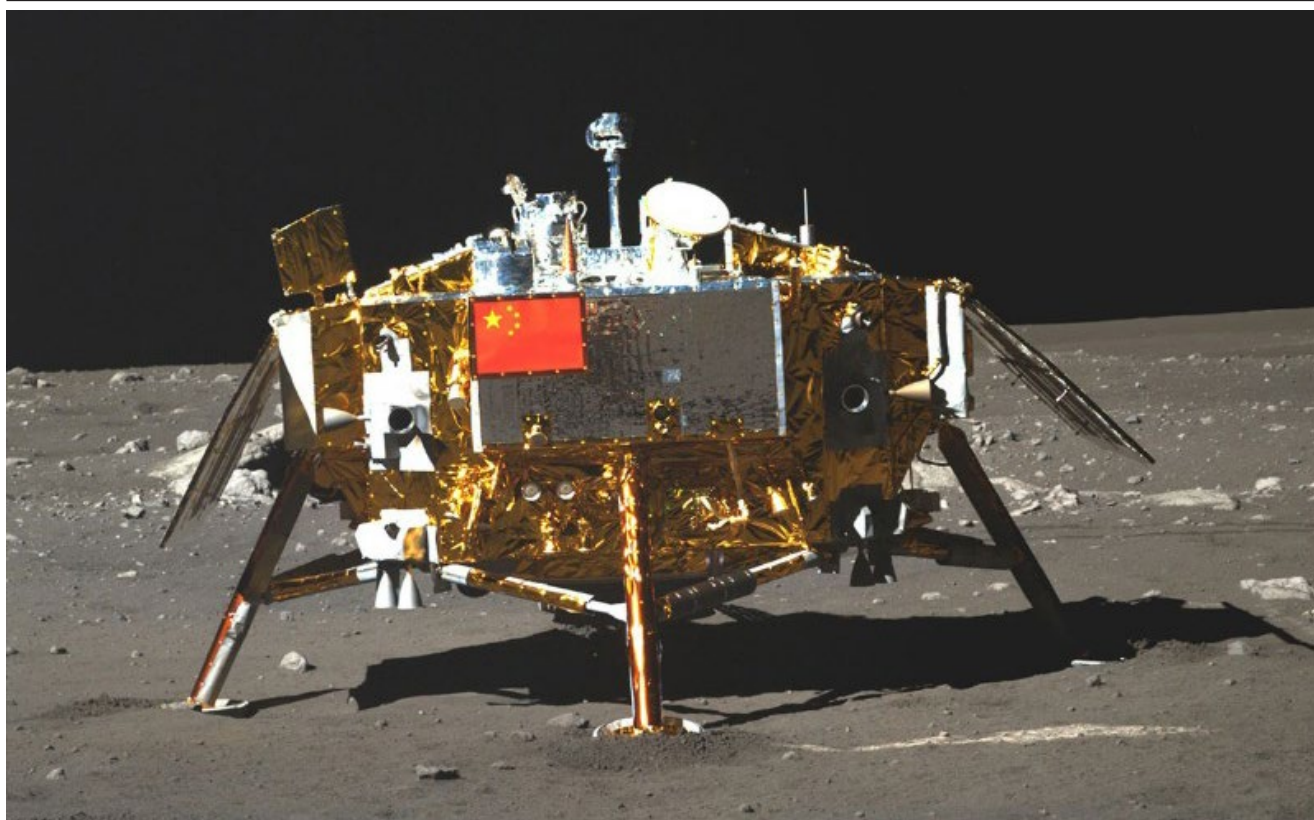

Знаете ли, че на Луната има работещ телескоп?

Автор: Светослав Александров

www.cosmos.1.bg

Автоматичната лунна станция на Китай "Чанг'е 3", която кацна на Луната през декември 2013 година и все още работи. Credit : Chinese Academy of Sciences

Единствената работеща автоматична лунна станция на самата повърхност на Луната е китайската „Чанг'е 3“. Тя кацна успешно на Луната през декември 2013 година и достави лунохода „Юту“. През януари 2014 г. луноходът се повреди и престана да се придвижва (оттогава насам периодично излъчва радиосигнали въпреки повредата си). Стационарната автоматична станция „Чанг'е 3“ обаче все още работи безпроблемно! На борда на тази автоматична стан-

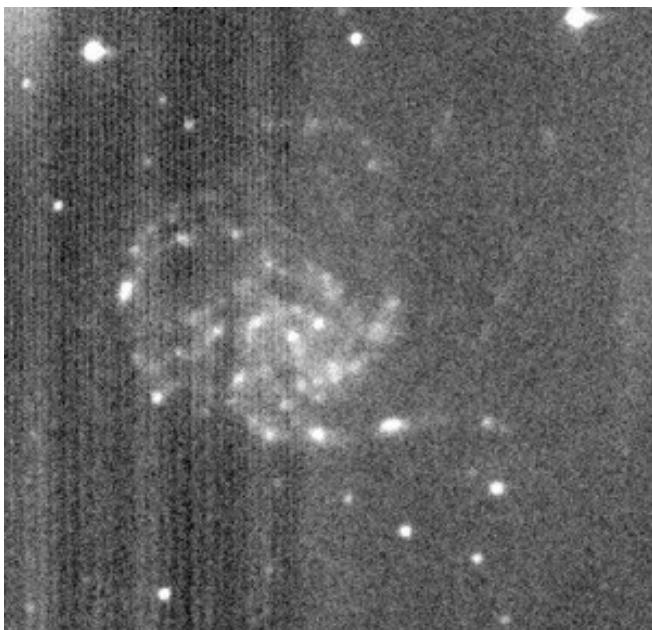
ция е монтиран телескоп, който работи в ултравиолетовия диапазон. Китайските учени оповестиха, че телескопът продължава да функционира според очакванията и да изпраща важни научни данни!

Първите резултати от телескопа са приети за публикуване в списанието *Astrophysics and Space Science*, като статията в електронен формат вече е излязла. Статията включва резултати, които телескопът е събрал от началото на работата през декември 2013 година до месец юни 2015 годи-

на.

Оказа се, че е изключително практично да има телескоп на Луната. На Луната няма плътна атмосфера и за разлика от Земята ултравиолетовата светлина може безпрепятствено да достига до повърхността. Разбира се, ако само това е причината, тогава би било достатъчно да има ултравиолетов телескоп в околоземна орбита. Но има и още една причина - околоосното въртене на Луната е 27 пъти по-бавно от това на Земята, което позволява на телескопа да стои фиксиран към дадена звезда в продължение на дълго време, без да му бъде прекъсвана работата.

Китайските учени оповестяват, че през първите 18 месеца на работа, лунният телескоп е успял да наблюдава общо 40 звезди в продължение на общо 2 000 часа. Екипът също така е заснел галаката Pinwheel:

Китайският лунен телескоп не е първият телескоп изобщо в историята на

лунните изследвания. През 1970 година астронавтите от мисия „Аполо 16“ доставят на луната ултравиолетов телескоп, благодарение на който успяват да наблюдават Земята, звездите и Големия магеланов облак. Този телескоп е имал нужда от ръчната намеса на астронавтите. Китайският телескоп обаче е много по-модерен – той е първият лунен телескоп, който може да бъде контролиран дистанционно от Земята.

Има и някои трудности при работата с телескоп на Луната. Луната е враждебно небесно тяло и има много опасности. Особено вреден е лунният прах, който прониква навсякъде и може да повреди крехката апаратура (както се случи с лунохода „Юту“). За да предпазят телескопа от съдбата на „Юту“, китайците го прибират по време на изгревите и залезите, когато се счита, че прахът може да бъде особено коварен. Така лунният телескоп успя да оцелее до ден днешен! Понеже все още е функционален, учените очакват да им бъде разрешено да продължат неговата експлоатация след края на настоящата 2015-та година.